

Položaj humanističkih znanosti – europska i hrvatska perspektiva

Otvorena izvanredna sjednica Vijeća Filozofskog fakulteta
7. studenoga 2012.

Milena Žic Fuchs

Predsjedavajuća Stalnog odbora za humanističke znanosti Europske
znanstvene zaklade

Predsjednica Područnog vijeća za humanističke znanosti

Pregled izvora financiranja znanstvenih projekata u EU

Europska komisija

- Obzor 2020 (*Horizon 2020*) – natječaji kreću 1. siječnja 2014.
- *Joint Programming* – Združeno programiranje i financiranje*
- ERC (*European Research Council*)
- Istraživačke infrastrukture (Research Infrastructures
ESFRI - *European Strategy Forum on Research
Infrastructure*)
- COST (*Cooperation in Science and Technology* – Suradnja u
znanosti i tehnologiji)
 - 5 % ukupnih europskih sredstava za financiranje
znanstvenih projekata

➤ **Europska znanstvena zaklada (*European Science Foundation*
→ *ScienceEurope*)**

- **95 %** ukupnih europskih sredstava za financiranje znanstvenih projekata
- velika preobrazba u novu organizaciju
 - lobiranje u Bruxellesu/Europska komisija
 - strateško promišljanje budućih smjerova znanstvenog istraživanja
- **Hrvatska zasad nije pozvana u članstvo**

➤ **ERC (*European Research Council*)**

- poticaj došao iz ISE (*Initiative for Science in Europe*)
- prvi projekti 2007.
- *Starting grants* (za mlade istraživače)
- *Advanced grants* (za starije istraživače)
 - prvi projekt 2008.
- projekti “teški” od 1,5 milijuna eura do cca 4,5 (5) milijuna eura
- 1 istraživač i suradnici
- **elitni projekti**

Istraživačke infrastrukture (Research Infrastructures)

ESFRI - *European Strategy Forum on Research Infrastructure*

- CLARIN – ERIC (prof. dr. Marko Tadić – Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu)
- DARIAH (dr. sc. Karolj Skala – Institut Ruđer Bošković, Zagreb)

CLARIN

Common Language Resources and Technology Infrastructure

About CLARIN

Services

Publications

Activities

Events

Links

Glossary

Contact

Join CLARIN

Internal Web Site

About CLARIN » Mission

CLARIN Goal

CLARIN is committed to establish an integrated and interoperable **research infrastructure** of language resources and its technology. It aims at lifting the current fragmentation, offering a stable, persistent, accessible and extendable infrastructure and therefore enabling **eHumanities**.

- **integrated:** the resource and service centres are connected via Grid technology and form a virtually integrated domain
- **interoperable:** the resources and services will be based on Semantic Web technologies to overcome format, structure and terminological differences
- **stable:** the resources and services are offered with a high availability
- **persistent:** the resources and services are planned to be accessible for many years so that researchers can rely on them
- **accessible:** the resources and services are accessible via the web; different access methods and training possibilities are offered tailored to the needs of the communities making use of them
- **extendable:** the infrastructure is open so that new resources and services can be added easily

Communities to serve

CLARIN is offering its services to

- the different communities of **linguists** to optimize their models and the tools to the benefit of all using language material
- the **humanities** scholars in the broad sense to facilitate access to language resources and technology
- the **society** to enable lower thresholds to multicultural and multilingual content

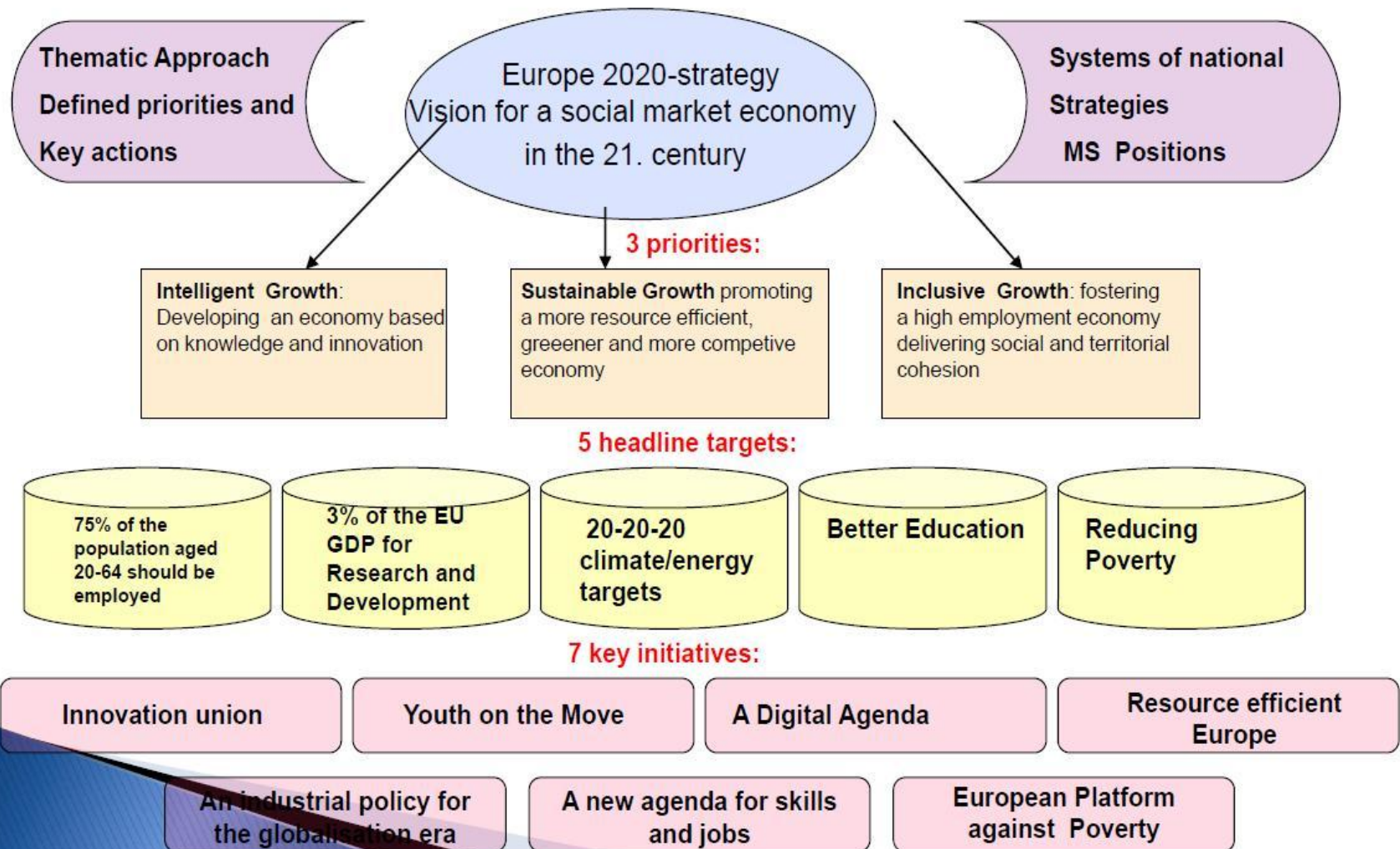
Što Hrvatska mora učiniti?

- do 2014. izraditi tzv. *Roadmap (radni raspored)*, tj. snimiti stanje postojećih istraživačkih infrastruktura te izraditi smjernice za daljnji razvoj
- humanističke i društvene znanosti: težište na digitalizaciji svih oblika kulturne baštine, jezičnih pojavnosti, itd.
- integracija digitalizirane građe u velike europske baze podataka

➤ **Obzor 2020 (*Horizon 2020*) - Okvirni program za znanstvena istraživanja i inovacije (*The Framework Programme for Research and Innovation*)**

(na temelju dokumenta EK objavljenog 30. studenog 2011., dokument poslan u proceduru Europskoga parlamenta)

Europe-2020-Strategy: Architecture and objectives

Zelena knjiga (*Green Paper*)

9. veljače 2011.

- kako ispuniti ciljeve Strategije *Europe 2020*
- dominantne teme, tzv. Veliki izazovi (*Grand Challenges*)
- nevjerojatna reakcija europske akademske zajednice, i to svih znanstvenih područja
 - veljača 2011. *Royal Society* – prvi susret s Povjerenicom za znanost
 - glavne primjedbe: izostanak *curiosity-driven research*
 - nedorečenost multi- i transdisciplinarnosti u smislu postizanja ciljeva strategije *Europe 2020*
 - definiranje pojma *inovacije*, pogotovo tzv. *društvene inovacije*

Kratka povijest EU zbivanja

- Zelena knjiga (Green Paper) – bez spomena humanističkih i društvenih znanosti
 - samo tzv. Veliki izazovi (Grand Challenges)
 - u prosincu 2010. organizirana skupina s posebnom zadaćom (*SSH Task Force*)
 - lavina reakcija na Zelenu knjigu te Otvoreno pismo povjerenici za znanost koje je dosad potpisalo više od **25 000** znanstvenika (<http://www.eash.eu/openletter2011/>)
 - nakon niza sastanaka i radionica te razgovora s povjerenicom dolazi do korijenitih promjena

Socio-economic Sciences and Humanities for the Future of Europe

[Home](#)
[Open Letter](#)
[Sign the Open Letter](#)
[Who has signed?](#)
[Background](#)
[Who we are](#)
[Links](#)

Collected signatures
since **28 October 2011**

Signatures Total	25655
Albania	19
Andorra	3
Armenia	5
Argentina	19
Australia	42
Austria	998
Azerbaijan	4
Belarus	9
Belgium	810
Bosnia-Herzegovina	12
Brasil	30
Bulgaria	473
Cambodia	4
Canada	81
China	13
Chile	5
Croatia	551
Cyprus	77
Czech Republic	278
Denmark	676
Egypt	7
Estonia	151
Finland	888
France	1334

Europe needs a large Social Sciences and Humanities -centered research programme to tackle its "Grand Societal Challenges"!

An Open Letter to the European Commissioner for Research and Innovation,
Maire Geoghegan-Quinn.

A sustained and substantial European investment in cutting-edge Socio-economic Sciences and the Humanities (SSH) can unlock new knowledge and insights that are necessary for Europe

- to overcome inequality, exclusion and poverty and to adapt to demographic change (migration, ageing, gender relations etc.);
- to develop resilient institutions that can strengthen sustainable growth, innovation processes, and social and political participation;
- to exploit cultural diversity as a source for creativity, adaptive capabilities and social innovation;
- to advance our understanding of cognitive processes and create educational opportunities in inclusive and democratic societies;
- to understand the complexity of value systems, worldviews and behavioural patterns, and address issues of openness or resistance to change and
- to move towards successful intercultural dialogue and global diplomacy.

If you agree with the need for SSH to produce policy-oriented research for Europe, and if you wish to see a strong SSH-programme under the new European Framework Programme Horizon 2020 (2014-2020) we invite you to read the **Open Letter to the Commissioner** and **sign it!**

The voice of SSH researchers must be heard in the design of the new framework programme. Join your name to the list of colleagues from across Europe and beyond!

Making research work: SSH challenges
for Framework Programme Horizon 2020 and beyond
"Understanding Europe in a global context"
- Sustainable research, innovative and inclusive societies"

An Open Letter to the European Commissioner for Research and Innovation,
Maire Geoghegan-Quinn

Horizon 2020: Social Sciences and Humanities research provides vital insights for the future of Europe

A policy-oriented European research programme such as Horizon 2020 must have at its heart the needs of Europe's diverse and complex societies. It must enable European societies to understand and to adapt to current and future transitions – in culture, in demographics, in the economy, in the environment, in technology etc. – and to identify creative responses. It must generate new knowledge and enrich democratic debates about societal choices.

While, for many questions, natural, human and social sciences need to join forces, there are also important societal and economic transformations, which can be described as Social Sciences and Humanities (SSH)-centred challenges. They regard areas as diverse as education, gender, identity, intercultural dialogue, media, security, social innovation, to name but a few. Similarly, only SSH research can address many of the key behavioural changes and cultural developments which provide the backbone to the EU's current approach to "Tackling Grand Societal Challenges", such as the emerging changing mindsets and lifestyles, models for resilient and adaptive institutions, or the evolving position of Europe in a global context.

A diverse and European-centred SSH research environment can offer these solutions, insights and tools that are necessary to critically explore opportunities for and assess threats to sustainable societies.

The undersigned therefore request the inclusion of:
• a substantial and independent SSH-centred research programme (Challenge "Understanding Europe...") into the new Framework Programme (Horizon 2020);
• SSH research into the programme development and implementation of all other Grand Societal Challenges, such as climate change, energy, food, health, security, innovation,

Going to shape the future of Europe does indeed require some bold decision. In the immediate context of the new Framework Programme (Horizon 2020) the requirements are:
• for the Challenge "Understanding Europe...": a dedicated budget of 150.000.000.000 Euro;
• for the diversity of approaches: a deliberate effort to involve in policy-oriented programmes leading SSH research from across the whole of Europe and beyond.

For the sustainability of the research that is required, involve diverse and forward-looking perspectives from different cultures, backgrounds and schools of thought to stimulate critical reflections and to better anticipate future societal challenges.

We are convinced that the European Commission and the European Parliament as well as national governments and parliaments will agree that a climate of sustainable and inclusive innovation in Europe can only be established if European societies are conscious of their opportunities and constraints – the knowledge is generated by Social Sciences and Humanities research.

We are looking forward to building a European Research and Innovation Area where constructive exchanges mutually enrich society, policy and scientific research.

*Click picture above to
view the Open Letter*

- Sastanak s povjerenicom za znanost Máire Geoghegan-Quinn u Britanskoj akademiji 10. studenog 2011.
 - Vrlo zapažen govor u kojem je naglasila važnost humanističkih i društvenih znanosti u svim područjima istraživanja
<http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=SPEECH/11/741&format=HTML&aged=0&language=EN&guiLanguage=en>
 - Istaknula da humanističke i društvene znanosti čine potku kroz sve tzv. Velike izazove, ali da će dobiti i svoj zaseban prostor u tzv. Šestom velikom izazovu

➤ **Obzor 2020 (*Horizon 2020*) - Okvirni program za znanstvena istraživanja i inovacije (*The Framework Programme for Research and Innovation*)**

konačna verzija 30. studenoga 2011.

- zdravlje, demografske promjene, blagostanje
- sigurnost hrane, održiva poljoprivreda, istraživanje mora i bioekonomija
- sigurna, zdrava i održiva energija
- ekonomičan, zeleni i integrirani prijevoz
- klimatske promjene, racionalno trošenje prirodnih resursa
- **cjelovita, inovativna i sigurna društva**
(tzv. 6. Veliki izazov)

Osnovna obilježja pristupa tzv. Velikim izazovima

- nužnost inter/multi/transdisciplinarnih istraživanja
- nužna vertikalna uključenost humanističkih i društvenih znanosti

Rasprava u Europskom parlamentu (u tijeku)

- Europska komisija poglavito se zalaže da su humanističke i društvene znanosti vertikalno uključene u sve tzv. Velike izazove
- Rasprava u EU Parlamentu, tzv. 6. Veliki izazov, ide u smjeru da se 6. Veliki izazov, koji je trebao uključivati društvene i humanističke znanosti, ali i sigurnost, razdvoji u dva “nova izazova”:
 - **“Europe in a Changing World: Culture, Identity and Social Change”**
 - **“Secure Societies: Protecting Freedom and Security of Europe and its Citizens”**

Izazovi za akademsku zajednicu

- Razviti svijest o potrebi za sudjelovanjem u istraživanjima Velikih izazova
- Povećati svijest o nužnosti multi/transdisciplinarnih istraživanja
- Razviti uzajamno razumijevanje i poštovanje između raznih područja znanosti
- Uložiti napore kako bi se osigurala komunikacija između raznih disciplina i područja
- Razmotriti kako dodatno obrazovati mlade istraživače za interdisciplinarnu komunikaciju i zajednička istraživanja

Otvvara se **veliko pitanje financiranja humanističkih i društvenih znanosti na nacionalnoj razini** i to u svijetlu integriranja u okviru Obzora 2020, ali i financijsko podupiranje tradicionalnih nacionalnih istraživanja, pogotovo u okviru humanističkih znanosti

EU se organizira u smislu novog pozicioniranja humanističkih i društvenih znanosti

- EK izvori financiranja
- moguće regionalne suradnje u okviru ScienceEurope
- nacionalni izvori financiranja

Položaj Hrvatske u novom kontekstu Europskog istraživačkog prostora

- nužnost izradbe strategije razvoja znanosti, i to:
 - u odnosu na Obzor 2020, ERC, ESFRI itd.
 - u odnosu na nacionalne prioritete, i to u svim znanstvenim područjima, no **posebnu pozornost valja posvetiti humanističkim i društvenim znanostima**
 - nužnost izradbe strategije za razvoj infrastruktura u Hrvatskoj, no **posebnu pozornost valja posvetiti humanističkim i društvenim znanostima**

Sjednica Područnog vijeća za humanističke znanosti – održana 25.10.2012.

(iz dnevnog reda)

- Sufinanciranje znanstvenih časopisa u 2012. godini
- Znanstveno-istraživački projekti
- Kriteriji citiranja prema bazi Web of Science u humanističkim znanostima

Sufinanciranje znanstvenih časopisa u 2012. godini

Pravilnik o ustroju i načinu rada Područnih vijeća i Matičnih odbora
(NN 76/05, 118/05, 55/09, 38/10, 40/11)

Članak 2.

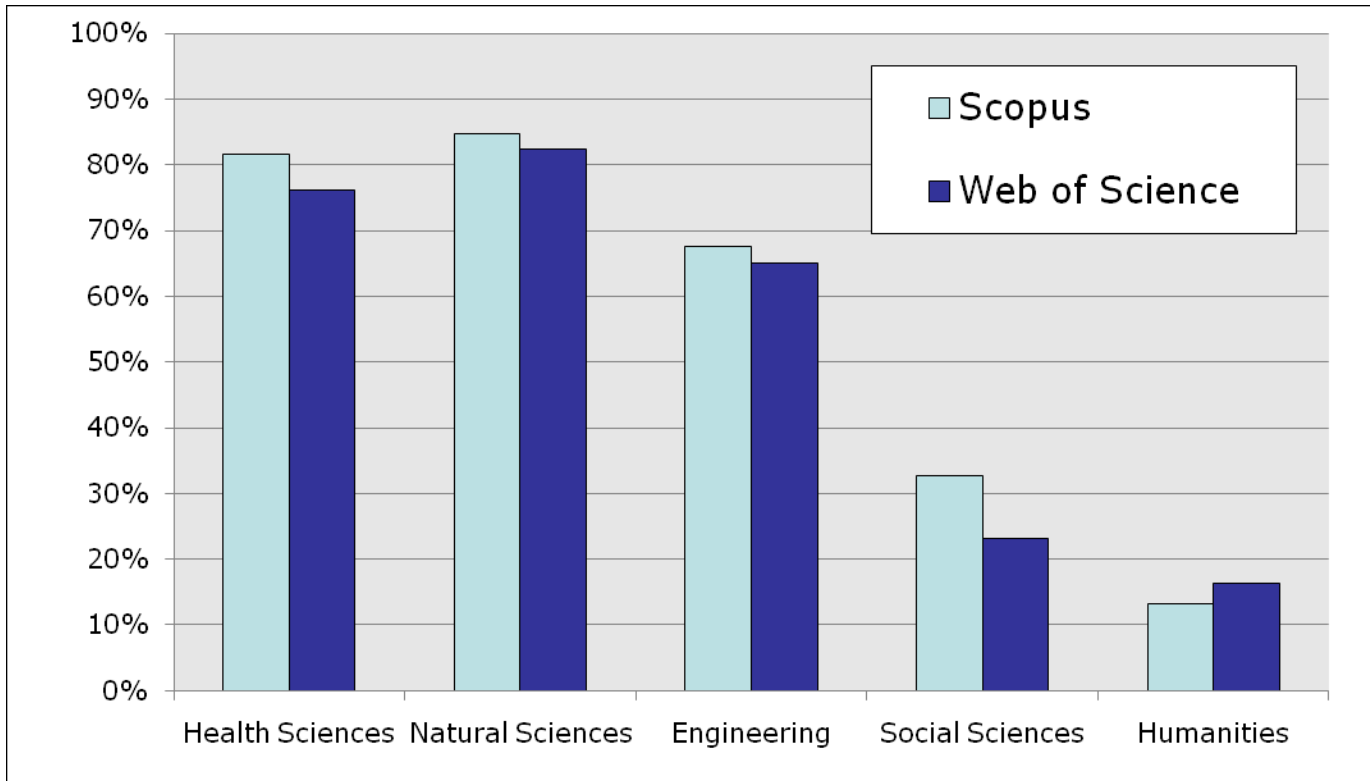
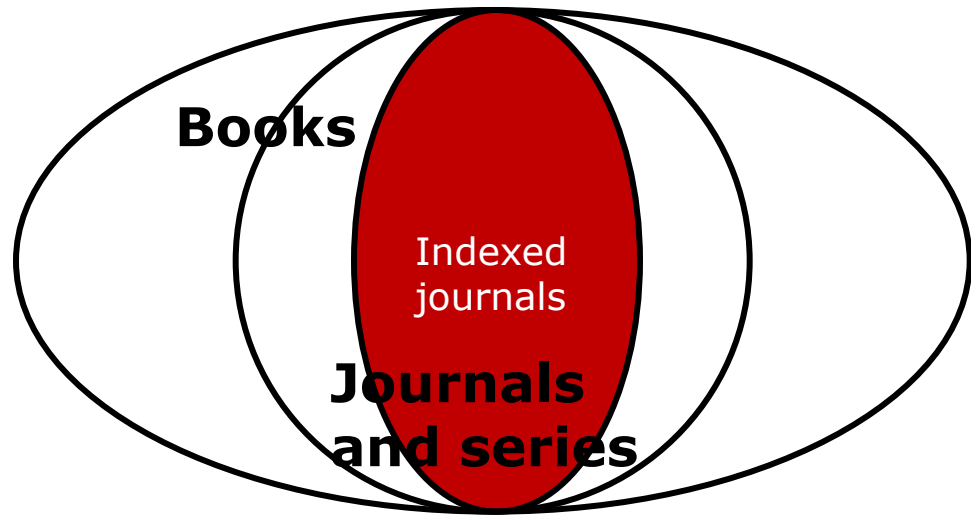
- Područna vijeća razmatraju pitanja od važnosti za određeno područje, o čemu Nacionalnom vijeću za znanost predlažu mjere za njegovo unaprjeđenje
- Suraduju s Povjerenstvom za izdavačku djelatnost pri ocjenjivanju znanstvenih časopisa
- Suradnja s Povjerenstvom za izdavačku djelatnost potpuno izostala
- **Financiranje ukinuto za 23 časopisa iz područja humanističkih znanosti, sredstva za mnoge druge bitno smanjena**
- **Dovode se u pitanje izbori u zvanje**

Znanstveno-istraživački projekti (prema Pravilniku)

- Područna vijeća sudjeluju u provođenju postupka ocjene prijedloga znanstvenih projekata i kolaborativnih znanstvenih programa, te daju ministru znanosti, obrazovanja i sporta prijedlog
- Ocjenjuju periodična i završna izvješća o radu na znanstvenim projektima, te daju ministru prijedlog
- **U dokumentima MZOS-a pojavljuje se termin “institucionalizirano financiranje znanstvene djelatnosti” – glavarine?**
 - znanost primarno funkcionira u okviru znanstvenih projekata
 - govori se o manjem broju znanstvenika koji bi mogli dobiti projekte
 - kako aktivirati potencijal mladih znanstvenika?

Kriteriji citiranja prema bazi Web of Science u humanističkim znanostima

- Baza neprimjerena humanističkim znanostima
- Vodeća svjetska imena nisu citirana u WoS-u
- WoS ne pokriva knjige (monografije)
- Vrednovanje rada na izložbama, iskopavanjima itd.
- **ERC uvažava gore navedene posebnosti humanističkih znanosti**

- Područno vijeće za humanističke znanosti upravo priprema **Stajališta** o navedenim točkama koje se tiču opstojnosti humanističkih znanosti u RH
- Područno vijeće u **Stajalištima** naglasit će neprimjerenost položaja humanističkih znanosti, pogotovo u usporedbi s trendovima u EU

HVALA NA POZORNOSTI!